the 19th and 20th centuries which measured 0.5–2 m in thickness, a non-intensive cultural layer (0.3–1 m thick) was uncovered, with finds from the 16th–18th centuries – mainly wheel-thrown household pottery and animal bones. Pavement fragments were uncovered in test pits 1, 3, and 5: in test pits 1 (60 cm depth) and 3 (40 cm depth) they were dated to the early 20th century, whereas in test pit 5 (2 m depth) they were dated to the 17th or 18th century and could be linked to the old Karališkosios Street pavement (Fig. 2). A partial 18th-century masonry structure was found in test pit 4, at a depth of 1.4 m. Test pit 5, at a depth of 60 cm, revealed an arched foundation made of yellowish brick dating to the late 18th–early 19th century. The buildings were demolished in the 1830s to clear space for an esplanade for the Vilnius tsarist fortress.

Vida Kliaugaitė

Trakų gatvė

2023 m. gruodžio mėnesį KPIP atliko žvalgomuosius tyrimus Trakų gatvėje, Vilniaus senamiestyje. Tyrimai atlikti siekiant gauti informacijos apie išlikusius kultūrinius sluoksnius gatvėje dėl rengiamo jos rekonstrukcijos projekto. Nors Trakų gatvės aplinkoje vykdyta nemažai įvairaus pobūdžio archeologinių tyrimų, pati gatvė beveik netyrinėta. 2004 m. L. Girlevičius žvalgė gatvės važiuojamoje dalyje ties Trakų g. 2 ir aptiko miesto gynybinės sienos Trakų vartų fragmentą, XIV–XV a. kultūrinio sluoksnio likučių (*ATL 2005 metais*, 2006, p. 341–345). 2012 m. E. Songaila žvalgė palei Trakų g. 14 pastato pamatą ir važiuojamoje gatvės dalyje, fiksavo XX a. maišytus sluoksnius, medinio vandentiekio ir plytinio nuotekų kolektoriaus liekanas (*ATL 2012 metais*, 2013, p. 501–505).

2023 m. ištirta 10 šurfų – 9 2x1 m dydžio ir 1 1,5x1 m dydžio (bendras 19,5 m^2 plotas) vietas jiems parenkant netyrinėtose atkarpose,

1 pav. Suvestinis ankstesnių ir 2023 m. vykdytų tyrimų planas: 1 – 2023 m. tyrimai; 2 – projektuojamos teritorijos riba; 3 – 1994 m. V. Daminaitis; 4 – 1995 m. R. Žukovskis; 5 – 1997 m. V. Daminaitis; 6 – 1999 m. A. Vaicekauskas; 7 – 2002–2003 m. L. Girlevičius; 8 – 2004–2005 m. L. Girlevičius; 9 – 2007 m. L Girlevičius; 10 – 2008–2009 m. R. Žukovskis; 11 – 2011 m. R. Žukovskis; 12 – 2012 m. E. Songaila. V. Kliaugaitės brėž.

Fig. 1. Reconstruction area and current and past excavations in plan: 1 – excavations in 2023; 2 – area to be reconstructed; 3 – excavations in 1994 by V. Daminaitis; 4 – in 1995 by R. Žukovskis; 5 – in 1997 by V. Daminaitis; 6 – in 1999 by A. Vaicekauskas; 7 – in 2002–2003 by L. Girlevičius; 8 – in 2004–2005 by L. Girlevičius; 9 – in 2007 by L. Girlevičius; 10 – in 2008–2009 by R. Žukovskis; 11 – in 2011 by R. Žukovskis; 12 – in 2012 by E. Songaila.

taip pat atsižvelgiant į jau paklotų inžinerinių tinklų vietas taip siekiant aptikti kuo mažiau suardytus sluoksnius (1 pav.): šurfas 1 tirtas ties Trakų g. 2 namu, šurfai 2–3 – ties Trakų g. 3 ir 5 namais, atkarpoje tarp Trakų g. 7 ir sankryžos su Vokiečių gatve P pusėje tirti šurfai 4–7 ir 9–10, o Š pusėje ties Trakų g. 16 tirtas šurfas 8.

Tirtuose šurfuose archeologiškai nevertingi, XIX–XX a. datuojami sluoksniai siekė iki 1,3–1,8 m gylio. Jie supiltinio pobūdžio, suformuoti greičiausiai kokių nors gatvės rekonstrukcijų metu arba susidarę perkasus anksčiau susigulėjusius sluoksnius tiesiant įvairias miesto komunikacijas. Taip pat paaiškėjo, kad gatvėje yra paklota daug topografiniuose planuose nepažymėtų (arba pažymėtų netiksliai) įvairių miesto inžinerinių tinklų. Jų gausa labai apsunkino tyrimus, o dalyje šurfų net neleido jų tęsti. Šurfuose 1 ir 7 fiksuotas tik XX a. žemės kasimo darbų metu perkastas sluoksnis, jų dugne (atitinkamai 1,8 m ir 1,35 m gylyje) aptikti inžineriniai tinklai sutrukdė tęsti tyrimus. Šurfe 2 1,7–2,1 m gylyje tirtas pilkas smėlingas gruntas su gyvūnų kaulais, tačiau radinių, leidžiančių datuoti šį sluoksnį, neaptikta. Šurfe 3 75–80 cm gylyje aptiktas XX a. I pusės grindinio fragmentas, žemiau jo, 0,8–2,1 m gylyje tirti supiltiniai sluoksniai su negausiais XVI–XIX a. radiniais. Kituose šurfuose tyrimai sustabdyti aptikus mūrų arba grindinių.

Mūrai fiksuoti šurfuose 4, 5 ir 8. Šurfuose 4 ir 5 30–60 cm gylyje aptiktos greičiausiai to

2 pav. Šurfe 4 aptiktas mūras. V. Kliaugaitės nuotr.
Fig. 2. Masonry structure in test pit 4.

3 pav. Šurfe 10 aptiktas grindinys. V. Kliaugaitės nuotr.
Fig. 3. Pavement discovered in test pit 10.

paties statinio – Švč. Mergelės Marijos Ėmimo į Dangų bažnyčios šventoriaus tvoros liekanos. Mūras, formuotas iš gelsvų keraminių plytų ar jų nuolaužų, rištų kalkiniu skiediniu, datuojamas XVII a. (2 pav.). Šurfe 8 20–40 cm gylyje aptiktas XVIII–XIX a. pradžios pastato pamatas, mūrytas iš gelsvų keraminių plytų, surištų viršuje cementiniu, o giliau – kalkiniu skiediniu. Virš mūrų ir šalia jų tirtas XX a. suformuotas sluoksnis – gatvės dangos ir komunikacijų perkasimai.

Šurfuose 6, 9 ir 10 aptikti grindinių fragmentai. Šurfe 6 po XX a. tiesiant komunikacijas suardytu sluoksniu 1,3 m gylyje aptiktas nedidelis grindinio (?) fragmentas, po juo fiksuotas maišytas (supiltinis) gruntas su negausiais XVI–XVIII a. radiniais, kol 1,9 m gylyje aptiktas antrasis grindinys, krautas iš netašytų akmenų. Šurfuose 9 ir 10 grindinys aptiktas atitinkamai 1,65–1,7 m ir 1,55–1,6 m gylyje (3 pav.). Virš grindinio šurfuose tirtas supiltinis sluoksnis su negausiais XVI–XVIII a. radiniais, daugiausia žiestos buitinės keramikos fragmentais. Po grindiniu gruntotraukio mėginiuose fiksuotas 50–70 cm storio pilkas smėlingas gruntas. Šurfo 6 antrąjį grindinį ir šurfuose 9 ir 10 atrastąjį grindinį galima sieti su ankstyvuoju XVI a. Trakų gatvės paviršiumi. Dėl paklotų komunikacijų ir aptiktų struktūrų įžemis (smėlis) pasiektas tik 3 šurfuose zonduojant kalamuoju gruntotraukiu: šurfuose 2 ir 9 – 2,4 m, šurfe 10 – 2,25 m gylyje. Radiniai (78) perduoti LNM.

Trakų Street

In 2023, 10 test pits (19.5 m^2) were excavated on Trakų Street (Figure 1), most of which exposed cultural layers that had been disturbed during the construction of urban infrastructure in the 20th century. Layers of backfill dating to the 16th–19th centuries were discovered along with assorted finds from the period. Test pits 4 and 5 unveiled the remnants of a churchyard fence, likely from the 17th century, belonging to the Church of the Assumption of the Blessed Virgin Mary (Fig. 2). Test pit 8 contained the foundations of a building dating from the 18th to the early 19th century. Test pits 6, 9, and 10 revealed a pavement at a depth of 1.55–1.9 m, which may be linked to the surface of Trakų Street from the early 16th century (Fig. 3).

Vida Kliaugaitė, Vytas Tomašauskas

K. Vanagėlio gatvė ir Žiupronių gatvė 7

2023 m. lapkričio–gruodžio mėnesiais KPIP atliko detaliuosius tyrimus ir žvalgymus Vilniaus senamiesčio (UK 16073) Žiupronių g. 7 sklypo V dalyje ir su šiuo sklypu besiribojančioje K. Vanagėlio gatvės atkarpoje (1 pav.). Atlikti tyrimai tęstiniai 2022 m. D. Vaičiūnienės vykdytiems tyrimams Žiupronių g. 7, 9 sklypuose *(ATL 2022 metais*, 2023, p. 422–428). Sklypuose ketinama statyti daugiabučius gyvenamuosius namus.

2022 m. tyrimų metu ištirta didžioji minėtų sklypų teritorijos dalis – 3799,14 m^2 plotas, iš jo 2450,75 m^2 detaliaisiais tyrimų metodais (perkasos 1–41). Tyrimų metu fiksuoti XIX–XX a. vykdytos ūkinės veiklos apardyti, XVI–XVIII a. ir XV a. datuojami kultūrinio sluoksnio horizontai su minėtų laikotarpių radiniais. Taip pat fiksuota 370 įgilintų objektų (ūkinės duobės, išvietė, gynybinio griovio dalis), aptikta 11 mūro konstrukcijų: 2 XVII a. gyvenamųjų pastatų rūsiai; 3 XVII a. gamybinės krosnys; 4 XIX a. I p. datuojamos šildymo, gamybinės krosnys; XX a. I pusės gyvenamojo pastato liekanos ir tvora (*ATL 2022 metais*, 2023, p. 422–428).